

Opinie**OPINIE**

We moeten onze planeet dringend haar veerkracht teruggeven

De coronacrisis slorpt al onze aandacht op. Terecht. Voor het grotere plaatje mogen we de oorsprong van de crisis niet vergeten: het coronavirus kwam er omdat mensen veel te roekeloos zijn omgesprongen met de natuur. Overbevolking en globalisering zorgden er dan weer voor dat het in een mum van tijd tot een planetaire pandemie is gekomen. De veerkracht van onze planeet is weg, betogen vier natuur- en milieuorganisaties, we moeten die veerkracht dringend herstellen.

Bert De Somviele en anderen

Directeur BOS+ (volledige lijst van ondertekenaars onderaan het artikel)

vr 18 dec 2020 ⌚ 09:41

Stilaan lijkt over corona alles gezegd, geschreven en geblogd. Maar het gaat vooral over het hier en nu: hoe dijken we deze pandemie in? Het lijkt ons noodzakelijk om ook uit te

zoomen, zowel in tijd (naar de komende generaties) als in ruimte (want de biosfeer kent geen grenzen).

De aarde had vroeger meer draagkracht

Ten eerste zijn we ervan overtuigd dat de coronapandemie slechts één uiting is van het feit dat we de limieten van onze planeet voortdurend en verregaand aan het overschrijden zijn. Het wereldvermaarde Stockholm Resilience Centre beschrijft deze overschrijdingen en hun risico's in detail en spreekt in deze context over de "afnemende veerkracht van de biosfeer" - *decreasing biosphere resilience*.

Een veerkrachtige biosfeer - de verzamelnaam voor alle natuurlijke ecosystemen - is in staat om veranderingen en verstoringen op te vangen en te blijven zorgen voor drinkbaar water, voor goed functionerende natuurlijke systemen in het water en op het land en voor een klimaat dat niet te snel verandert. In die zin vormt hij niet meer of niet minder dan het fundament van onze samenleving: zijn veerkracht is dé basisvoorwaarde voor duurzame ontwikkeling, sociale rechtvaardigheid en economische stabiliteit.

Een veerkrachtige biosfeer is klimaatadaptief: hij doorstaat en tempert de gevolgen van de klimaatverandering en de extreme weersomstandigheden die ermee gepaard gaan veel beter. Samen met en dankzij biodiversiteitsbehoud draagt hij bij tot voedselzekerheid, tot gezondheid en welzijn, tot duurzame steden en gemeenschappen. En omgekeerd dragen we zorg voor die veerkrachtige biosfeer door de kaart te trekken van hernieuwbare energiesystemen en duurzame consumptie en productie.

Niet toevallig passeerde hier zonet het gros van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties de revue. Alle zijn ze onlosmakelijk verbonden met de veerkrachtige biosfeer. De conclusie is duidelijk: blijven we onze biosfeer verder eroderen zoals we nu bezig zijn, dan zullen de gevolgen zich de komende jaren en decennia steeds frequente en acuter laten voelen en leiden tot meer en meer instabiliteit, ook op sociaal en economisch vlak.

Wereldwijd probleem, wereldwijde oplossing

Ten tweede zullen we deze uitdagingen - zowel de huidige coronapandemie als het bredere perspectief van de biosfeercrisis - per definitie internationaal moeten aanpakken. Hier in België hebben we het grote geluk te beschikken over één van de meest performante zorgsystemen en sociale-zekerheidstelsels ter wereld waardoor we na een aantal spannende maanden stilaan het einde van onze nationale lockdown in zicht lijken te krijgen. Hulde aan alle zorgwerkers die het de voorbije maanden voor ons opgenomen hebben!

Wereldwijd is de coronapandemie echter allerm minst onder controle, integendeel. Wanneer we daarover lezen in de pers wordt er vaak gefocust op het dubieuze gedrag van personages als de Braziliaanse president Jair Bolsonaro of de leider van Wit-Rusland Aleksandr Loekasjenko. De realiteit is echter dat de meeste landen doen wat ze kunnen en met de moed der wanhoop proberen op een doordachte en coherente manier de pandemie te beheersen, maar dat ze daar gewoon de middelen niet toe hebben.

Lockdown is een luxe die een arme Peruaan die elke dag op de markt een paar producten moet verkopen om te kunnen overleven, zich simpelweg niet kan permitteren. Wie amper toegang heeft tot water, kan uiteraard niet de hele tijd zijn of haar handen wassen. Voor wie in overbevolkte sloppenwijken leeft is het advies om te 'social distancen' een wrang grap.

In Afrika bemoeilijkt de coronacrisis de noodhulp die het leed van de sprinkhanenplagen daar moet helpen lenigen, waardoor voor miljoenen mensen acute hongersnood dreigt. En in veel landen kraakt het gezondheidssysteem in al zijn voegen van zodra de coronabesmettingen opnieuw toenemen.

“Hoe wij leven heeft een grote impact aan de andere kant van de planeet, en vice versa.

Ook de biosfeercrisis kent geen grenzen. Vandaag staan onze natuurlijke ecosystemen wereldwijd onder enorme druk van degradatie, ontbossing, stroperij, onduurzame mijnbouw, pollutie, klimaatverandering, ... Water-, bos-, en andere ecosystemen stoppen niet aan landsgrenzen. Onze manier van leven en consumeren heeft een grote impact op ecosystemen aan de andere kant van onze planeet, en vice versa straalt wat gebeurt in het Amazonegebied, de Mekong Delta of de wouden van Centraal-Afrika af op ons, veel meer dan we zelf denken.

De stromen van goederen - *commodities* - afkomstig uit bos- en watersystemen, die verantwoordelijk zijn voor of een rol spelen in ontbossing, watervervuiling of waterschaarste, worden de wereld rond verscheept. Denken we maar aan de internationale handel in goederen zoals tropisch hardhout, soja, katoen, cacao, palmolie, bushmeat, ...

Milieu en natuur moeten naar het centrum van het maatschappelijke debat

Bij ongewijzigd beleid stevenen we af op een klimaatverandering die totaal aan onze controle ontsnapt en op de verdere ineenstorting van onze biodiversiteit. Dit is een scenario dat we absoluut moeten vermijden, zoniet zullen we de komende jaren en decennia van de ene ecosysteemcrisis in de andere rollen. De schokgolven die dit zal

veroorzaken zullen bovendien niet langer beperkt blijven tot een spijtige ver-van-ons-be show, maar ook in toenemende mate de maatschappelijke en economische stabiliteit in België onder druk zetten.

Waar milieu- en natuuroverwegingen in veel van onze beleidsbeslissingen vandaag vaa nog op het tweede plan staan, moeten ze daarom naar het centrum van het maatschappelijke debat en van onze beslissingskaders gebracht worden. Bij de Europese Commissie, waar ze de relance na corona linken aan een Green Deal met ambitieuze biodiversiteitsdoelstellingen en het plan om tegen 2030 niet minder dan 3 miljard bomen te planten, lijken ze die boodschap begrepen te hebben.

Wij vragen dat ook onze Belgische overheid en haar deelregeringen zich - meer dan vandaag - inschrijven in die visie en niet alleen lokaal maar ook internationaal hun verantwoordelijkheid en zelfs een voortrekkersrol opnemen.

Corona als kantelmoment

Tot slot: er is hoop. Het coronavirus heeft onnoemelijk veel miserie veroorzaakt, maar e schuilt ook een hoopvolle les in de voorbije maanden van lockdown. We hebben immers bewezen dat we in staat zijn tot razendsnelle leercurves, ingrijpende gedragsveranderingen en indrukwekkende maatschappelijke solidariteit, zolang we ma overtuigd zijn van de urgentie en het nut ervan.

Vandaag staan we op een kantelmoment als nooit tevoren. De gigantische inspanninge die we zullen moeten leveren voor de relance van onze maatschappij bieden ons immer ook een duidelijke keuze en een kans: kiezen we ervoor om in te zetten op *business as usual*, op ondoordachte en weinig duurzame *quick fixes* om onze economie wat te repareren zodat we weer een eindje verder kunnen?

Of verruimen we ons perspectief en gaan we voor een herstelbeleid en een *system change* waarbij die veerkrachtige biosfeer een hoofddoelstelling wordt, als basisvoorwaarde voor een duurzame toekomst voor onszelf en de generaties na ons?

De vraag stellen is ze beantwoorden. Laat ons samen die handschoen opnemen en zorgen voor veerkracht.

De ondertekenaars

Koen Stuyck, persverantwoordelijke en woordvoerder WWF - Bart Dewaele, directeur Jc For Water - Luc Janssens de Bisthoven, coördinator van het CEBioS programma - Bert I Somviele, *directeur BOS+*

De vier ondertekenende organisaties, WWF, Join For Water, CEBioS (Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen) en BOS+ werken al jaren aan een veerkrachtige biosfeer. Ze zetten in op doelstellingen als waterkwaliteit en duurzame watervoorziening, behoud en herstel van biodiversiteit op het land en in het water, en het bestendigen van de ecosysteemdiensten die bossen en bomen leveren. Dat doen ze door de realisatie van concrete acties op het terrein, zowel in België als in een aantal ontwikkelingslanden. Daarnaast hebben ze met elkaar gemeen dat ze hun werking baseren op een solide wetenschappelijke onderbouwing. Samen met tal van andere actoren streven ze naar "nature-based solutions".

www.wwf.be <<http://www.wwf.be/>> - www.joinforwater.be <<http://www.joinforwater.be/>> - www.biodiv.be/cebios2/ <<http://www.biodiv.be/cebios2/>> - www.bosplus.be <<http://www.bosplus.be/>>

VRT NWS wil op vrt.nws.be een bijdrage leveren aan het maatschappelijk debat over actuele thema's. Omdat we het belangrijk vinden om verschillende stemmen en meningen te horen publiceren we regelmatig opinieteksten. Elke auteur schrijft in eigen naam of in die van zijn vereniging. Zij zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de tekst. Wilt u graag zelf een opiniestuk publiceren, contacteer dan VRT NWS via moderator@vrt.be.